

Balázsjárás: egy elfeledett néphagyomány nyomában

■ Bár a katolikus liturgia a mai napig őrzi és gyakorolja az elsősorban a torok megbetegedéseitől óvó balácsolás vagy balázsáldás hagyományát, népszokásaink közül mára teljesen eltűnt a szintén Szent Balázs püspökhöz köthető balázsjárás.

– „Szépen könyörgök, segíts rajtam, Szent Balázs! / Gyermekkoromban két fehér / gyertyát tettek keresztbe gyenge nyakamon / s úgy néztem a gyertyák közül, / mint két ág közt kinéző ijedt őzike.” Így imádkozott Balácsolás című versében 1937-ben a műtét előtt álló, gégerákkal küzdő Babits Mihály, aki rögtön az első sorokban leírja, hogyan is néz ki az egyházi liturgiában a balázsáldás. A február 3-i Balázs-nap, illetve az azt követő vasárnap a mise után osztott torokáldás a 3–4. században élt Szent Balázs püspöktől ered – mondta érdeklődésünkre dr. Varró Ágnes, a székesfehérvári Szent István Király Múzeum történelmi és néprajzi gyűjteményének csoportvezetője, aki hozzátette: a mai Török, akkori Örményországban tevékenykedő jámbor férfi életéről nagyon keveset tudni.

A fennmaradt információk szerint visszavonultan élt azután is, hogy Sebastia püspökének választották, lakóhelyét vadállatok őrizték, amelyek viszont háziállatként viselkedtek vele. Ikonográfiájában ezért a püspöki bot és süveg mellett a körülötte lévő

állatok, oroszánok, vaddisznók, farkasok is jellemzőek. 316-ban, a keresztény üldözések idején vértanúhalált halt, lefejezték. Már halála után néhány száz évvel a torokbajok elleni védőszentként tisztelték, később ő lett az orvosok és az állatok védőszentje is – mutatott rá a néprajzkutató, majd megjegyezte, hogy a késő középkorban a tizennégy segítőszent közé sorolták.

Legendából szertartás

Dr. Varró Ágnes beszélt a Szent Balázsához kötődő legendákról is, amelyek közül talán a legismertebb, amikor megmentett egy fuldokló fiút, akinek torkán akadt egy halszállka. Később, amikor börtönbe került, meglátogatta őt a fiú édesanyja, és élelmet, valamint gyertyát vitt neki. Innen eredeztethető az a 16. századtól élő egyházi szertartás, hogy a pap torokáldáskor két keresztalakba illesztett gyertyát tart a hívek torka elé, miközben azt mondja: „Szent Balázs püspök és vértanú közbenjárására őrizzen meg téged Isten a torokbajtól és minden más bajtól.”

Fotó: Péter B. Árpád
PBA, Zalai Hírlap

Kiss László hévízi esperes-plébános oszt balázsáldást a templomban.

A néprajzkutató ezzel kapcsolatban kitért egy leginkább Észak-Magyarországról ismert szokásra, az almaszentelésre is. Az emberek ugyanis a torokbetegségek ellen almát vittek a templomba, ott a pap megáldotta, megszentelte azokat, majd hazavitték és megették őket.

A szakember kiemelte, hogy a néphagyományban a 17. századtól ismert volt egy a február 3-i Balázs-naphoz köthető dramatikus szokás, a balázsjárás is. Ez többnyire az iskolai tanév új félévének kezdetéhez kötődött: a diákok, leginkább fiúk egy-egy csoportja ünneplőbe öltözve, vasnyárrsal a kezében sorra járta a házakat, köszöntötték az ott élőket,

majd a nyársat körbetáncolták, és Szent Balázs közbenjárását kérték a háziakra. A jókívánságokért cserébe pénzt, élelmet, legtöbbször a nyársra feltűzött szalonnát kaptak. A fiúk azonban nem tartották meg az ajándékokat, mindezekkel ugyanis az egykori tanítók jövedelmezéséhez járultak hozzá.

Dr. Varró Ágnes felelevenítette még egy elfeledett népszokást: a szőlőművelő gazdák ilyenkor, február elején lemetszettek négy szál vesszőt, és letűzték őket a szőlő négy sarkába, hogy Balázs oltalmazza a szőlőt a madárkáróktól.

Wurmbrandt András, andras.wurmbrandt@mediaworks.hu

IRISZ TEMETKEZÉSI KFT.
9400 Sopron, Balfi út 1–3.
irisz.sopron@gmail.com
ÉJJEL-NAPPAL HÍVHATÓ ÜGYELET
Tel./fax: +36-99/311-561
Mobil: +36-20/953-1321

„JÓSZÍV” TEMETKEZÉSI SEGÉLYT BIZTOSÍTÓ ÖNSEGÉLYEZŐ PÉNZTÁR

Bio-Brikett Kft.
Aranyhegyi raktár
(Tárczy-Hornoch Antal u. 6.)

FABRIKETT legolcsóbban a gyártótól és FAPELLET importból kapható!

Kérem, hívjon: +36-20/968-1021!
www.bio-brikett.hu
EUTR: AA5986562

A Soproni Szuperinfó már a postaládás terjesztés előtt olvasható honlapunkon!
www.szuper.info.hu

WIDEX HALLÓKÉSZÜLÉK STÚDIÓ

MEGNYITOTTUNK!

INGYENES HALLÁSVIZSGÁLAT

PRÓBÁLJA KI

INGYENESEN HALLÓKÉSZÜLÉKEINKET

SOPRON
Színház utca 1.

Kérjük, egyeztessen velünk időpontot!

06 (99) 338 243
06 (30) 486 4912
audiosopron@widex.hu

www.widex.hu

